

Δελτίο Τύπου

Συμπεράσματα από το Διεθνές Συνέδριο

«Κυβερνοασφάλεια και Δημοκρατία»

Ζάππειο Μέγαρο – 2 Ιουνίου

Για να παρακολουθήσετε ολόκληρο το Συνέδριο βιντεοσκοπημένο πατήστε [ΕΛΩ](#)

Η τεχνολογία έχει διεισδύσει σχεδόν σε κάθε τομέα της καθημερινότητας των πολιτών των σύγχρονων δημοκρατιών, αλλά οι προκλήσεις και οι κίνδυνοι που παραμονεύουν είναι εξίσου μεγάλοι με τις ευκολίες που προσφέρει. Αδιαμφισβήτητα, η ιατρική επιστήμη, η εκπαίδευση, η γραφειοκρατία έχουν ωφεληθεί τα μέγιστα από τις τεχνολογικές διευκολύνσεις. Η πανδημία κατέδειξε τις μεγάλες δυνατότητες που προσφέρει η τεχνολογία, καθώς μεγάλο μέρος του εκπαιδευτικού και εργασιακού βίου μεταφέρθηκε από το φυσικό περιβάλλον στον κυβερνοχώρο. Ωστόσο, ο κυβερνοχώρος αποτελεί εξίσου ευνοϊκό περιβάλλον για κακόβουλες ενέργειες, απειλώντας τις δημοκρατικές αρχές και την εθνική ασφάλεια.

Οι δυνατότητες και οι αδυναμίες που αντιμετωπίζουν στον τομέα της κυβερνοασφάλειας οι σύγχρονες δημοκρατίες βρέθηκαν στο επίκεντρο του Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα «Κυβερνοασφάλεια και Δημοκρατία», στις 2 Ιουνίου στο Ζάππειο Μέγαρο που συνδιοργάνωσε το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, το Συμβούλιο Διεθνών Σχέσεων, η Πρωτοβουλία για την Κυβερνοασφάλεια

του Πανεπιστημίου της Νότιας Καλιφόρνιας και το Ινστιτούτο για την προώθηση της Τεχνολογίας στην Ανώτατη Εκπαίδευση του Πανεπιστημίου της Νότιας Καλιφόρνιας.

Την πρωτοβουλία τίμησαν με την παρουσία τους εκπρόσωποι από πρεσβείες, υπάλληλοι του Υπουργείου Εξωτερικών, δημοσιογράφοι καθώς και σύσσωμο το ακαδημαϊκό δυναμικό και μια επίλεκτη ομάδα φοιτητών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, συμμετέχοντας ενεργά στον διάλογο και θέτοντας καίρια ερωτήματα.

Το διακεκριμένο πάνελ των ομιλητών και συντονιστών του συνεδρίου έθιξε ολόκληρο το φάσμα των προκλήσεων: από την ανάρτηση μιας ψευδούς είδησης σ' ένα μέσο κοινωνικής δικτύωσης που αργά αλλά σταθερά διαβρώνει την εμπιστοσύνη μας στους θεσμούς, μέχρι τις χιλιάδες κυβερνοεπιθέσεις που απειλούν την ασφάλεια κρίσιμων υποδομών. Το παράδοξο που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι σύγχρονες δημοκρατίες είναι το ζήτημα του περιορισμού της ελευθερίας της έκφρασης με σκοπό την προστασία της ελευθερίας της έκφρασης. Πρόκειται για μια πολύ λεπτή ισορροπία με πολιτικές, κοινωνικές και φιλοσοφικές προεκτάσεις. Το κεντρικό συμπέρασμα του συνεδρίου είναι ότι το διακύβευμα είναι ιδιαίτερα υψηλό: η κοινωνική συνοχή, η ασφάλεια της οικονομικής ζωής, και η αξιοπιστία της δημοκρατικής διαδικασίας.

Τις εργασίες του συνεδρίου άνοιξε ο **Vinton G. Cerf**, ένας εκ των «πατέρων του ίντερνετ», ο οποίος σε μαγνητοσκοπημένο μήνυμά του έθεσε το κεντρικό ζήτημα της διατήρησης των ευκολιών της τεχνολογίας χωρίς την υπονόμευση της ασφάλειας των πολιτών. Στις εισαγωγικές τοποθετήσεις του συνεδρίου μίλησε για πρώτη φορά σε δημόσια εκδήλωση στη χώρα ο νέος πρέσβης των ΗΠΑ στην Ελλάδα **κ. George J. Tsunis**, ο οποίος επισήμανε ότι «βρισκόμαστε στην πρώτη γραμμή της πάλης μεταξύ των δημοκρατικών αξιών και των φωνών της τυραννίας και του αυταρχισμού» και ότι καλούμαστε να επιλέξουμε σωστά, «να επιλέξουμε τη δημοκρατία.»

Το συνέδριο ήταν χωρισμένο α) σε εναρκτήριες εισηγήσεις στη θεματική του συνεδρίου, β) σε εισαγωγικές εισηγήσεις για τις ειδικότερες θεματικές του συνεδρίου, γ) σε μια κεντρική ομιλία που έθετε τον τόνο των σύγχρονων προκλήσεων στον κυβερνοχώρο και γ) σε δύο πάνελ, ένα για κυβερνοασφάλεια και κυβερνοαπειλές και ένα για κυβερνοασφάλεια και εκλογές. Στην πρώτη ενότητα συμμετείχαν ο κ. **Δημήτριος Αβραμόπουλος**, πρώην Ευρωπαίος Επίτροπος Μετανάστευσης Εσωτερικών Υποθέσεων και Ιθαγένειας, ο οποίος έθεσε το κρίσιμο ζήτημα της εμπιστοσύνης στην ασφάλεια του ψηφιακού περιβάλλοντος για τη διατήρηση της αξιοπιστίας της εκλογικής διαδικασίας, ο Αντιναύαρχος κ. **Ιωάννης Δρυμούσης**, Υπαρχηγός του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας, ο οποίος αναφέρθηκε στις ιδιαιτερότητες του νέου επιχειρησιακού πεδίου του κυβερνοχώρου, ο κ. **Μιχαήλ Σφακιανάνκης**, Καθηγητής και Κοσμήτορας της Σχολής Οικονομικών Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, ο οποίος έθιξε το ζήτημα της διάβρωσης των δημοκρατικών θεσμών από τη διασπορά ψευδών ειδήσεων, και η κα. **Μαρία Βίρβου**, Καθηγήτρια και Πρόεδρος του τμήματος Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς, η οποία τόνισε ότι το ζητούμενο είναι η απόκτηση αξιόπιστης τεχνολογίας, καθώς οι ψευδείς ειδήσεις αλλά και οι ψευδείς γνώμες μπορούν να επηρεάσουν τους ψηφοφόρους και να αλλοιώσουν τη δημοκρατική διαδικασία.

Τις εισαγωγικές εισηγήσεις πραγματοποίησαν ο κ. **Χρυσόστομος Νικίας**, πρώην Πρόεδρος του Πανεπιστημίου της Νότιας Καλιφόρνιας και Πρόεδρος της Διεθνούς Συμβουλευτικής Επιτροπής του Συμβουλίου Διεθνών Σχέσεων, ο οποίος αναφέρθηκε στη συμβολική αξία της συζήτησης για τη προστασία της δημοκρατίας στον χώρο που γεννήθηκε η δημοκρατία και ο κ. **Αθανάσιος Γ. Πλατιάς**, Καθηγητής Στρατηγικής στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, ο οποίος επεσήμανε τη διαχρονικότητα των απειλών εναντίον της δημοκρατίας από την αρχαιότητα αλλά και τις

διαφορές στη σύγχρονη εποχή επισημαίνοντας τον ρόλο της «Αιχμηρής Ισχύος» στις διεθνείς σχέσεις.

Την κεντρική ομιλία έκανε ο κ. **Adam Clayton Powell III**, Εκτελεστικός Διευθυντής της Πρωτοβουλίας για την Κυβερνοασφάλεια του Πανεπιστημίου της Νότιας Καλιφόρνιας και μέλος της Διεθνούς Συμβουλευτικής Επιτροπής του Συμβουλίου Διεθνών Σχέσεων, ο οποίος αναφέρθηκε εκτενώς στις εργασίες, τις προκλήσεις και τη συνεισφορά του προγράμματος εκλογικής κυβερνοασφάλειας στις πρόσφατες εκλογικές αναμετρήσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Στο πρώτο πάνελ, το οποίο συντόνισε η κα. **Κωνσταντίνα Μπότσιου**, Καθηγήτρια στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς και Γενική Διευθύντρια του Συμβουλίου Διεθνών Σχέσεων, συμμετείχαν ο κ. **Clifford Neuman**, Διευθυντής του Κέντρου Ασφάλειας Συστημάτων Υπολογιστών και Αναπλ. Καθηγητής στη Σχολή Ηλεκτρολόγων Viterbi του Πανεπιστημίου της Νότιας Καλιφόρνιας, τόνισε τις εντάσεις μεταξύ προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της ασφάλειας του πολίτη και της κοινωνίας ιδιαίτερα κατά την εκλογική διαδικασία, αναλύοντας στη συνέχεια τους πυλώνες της κυβερνοασφάλειας. Ο κ. **Ανδρέας Λιαρόπουλος**, Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, ο οποίος έθεσε το καίριο ερώτημα κατά πόσο η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να λειτουργήσει ως δύναμη απελευθέρωσης ή ως μορφή αυταρχικού ελέγχου, αναλύοντας στη συνέχεια τις προεκτάσεις του. Στο πάνελ συμμετείχαν ως συνομιλητές ο κ. **Γεώργιος Τσιχριντζής**, Καθηγητής του Τμήματος Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς, ο οποίος στάθηκε στην ηθική διάσταση του ζητήματος, η κα. **Αίλιαν Μήτρου**, Καθηγήτρια στο Τμήμα Μηχανικών, Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου, η οποία τόνισε τις νομικές και πρακτικές προεκτάσεις, και ο κ. **Ιωάννης Α. Κωνσταντόπουλος**, Επίκ. Καθηγητής στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, ο οποίος έθεσε το ζήτημα του ενδεδειγμένου τρόπου αντιμετώπισης των προκλήσεων της κυβερνοασφάλειας.

Στο δεύτερο πάνελ, το οποίο συντόνισε ο κ. **Αριστοτέλης Τζιαμπίρης**, Καθηγητής του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς και Πρόεδρος του Συμβουλίου Διεθνών Σχέσεων, συμμετείχαν ο κ. **Matthew Turpin**, επισκέπτης ερευνητής στο Ίδρυμα Hoover, ο οποίος στάθηκε αφενός στον γεωπολιτικό ανταγωνισμό μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας και αφετέρου στην πρακτική εφαρμογή των δημοκρατικών αξιών στις ηλεκτρονικές πλατφόρμες, η κα. **Sarah Mojarad** διδάσκουσα από στη Σχολή Ηλεκτρολόγων Viterbi του Πανεπιστημίου της Νότιας Καλιφόρνιας, η οποία παρουσίασε ενδιαφέροντα παραδείγματα πρόσφατων εκλογικών διαδικασιών όπου τέθηκε ζήτημα αμφισβήτησης των αποτελεσμάτων λόγω προβλημάτων κυβερνοασφάλειας · και ο κ. **Χρήστος Χατζηεμμανουήλ**, Καθηγητής στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, ο οποίος παρουσίασε την ευρωπαϊκή οπτική στο ζήτημα της σχέσης μεταξύ δημοκρατίας και κυβερνοασφάλειας.

Βασικές επισημάνσεις του συνεδρίου

- **Οι προκλήσεις:** (α) η διατήρηση των ευκολιών που μας παρέχει η τεχνολογία, χωρίς την υπονόμηση της προσωπικής ασφάλειας και της ελευθερίας έκφρασης των πολιτών (β) η διαφύλαξη της εμπιστοσύνη στους θεσμούς και τις αρχές της δημοκρατίας (γ) η προστασία κρίσιμων υποδομών εθνικής ασφάλειας (δ) οι μελλοντικές προκλήσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης
- **Τα προβλήματα:** (α) δεν υπάρχει σαφής ορισμός και επαρκής κατανόηση της έννοιας της κυβερνοασφάλειας (β) οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες δεν μπορούν να διακρίνουν

μεταξύ ορθής πληροφόρησης και παραπληροφόρησης – η πρόκληση σύγχυσης και αμφιβολίας στη κοινωνία μπορεί να προκαλέσει εσωτερική αναταραχή και αμφισβήτηση στους θεσμούς (γ) το επιχειρηματικό μοντέλο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και πολλών ιστοτόπων δεν ενδιαφέρεται για την εγκυρότητα του περιεχομένου αλλά για τη δημοφιλία, τον μεγάλο διαμοιρασμό και την αυξημένη επισκεψιμότητα (δ) στον κυβερνοχώριο η επίθεση έχει το πλεονέκτημα – λόγω μηδαμινού κόστους, άμεσου αντίκτυπου και μικρής πιθανότητα εντοπισμού του ενόχου (ε) οι κυβερνοεπιθέσεις μπορεί να φτάνουν και τις 40.000 ημερησίως – οι επιτυχείς επιθέσεις οφείλονται συνήθως σε κάποιο ανθρώπινο λάθος (ε) αρκεί η διασπορά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μιας υπόνοιας νοθείας εκλογικών αποτελεσμάτων για να προκαλέσει χάος και αμφιβολία στη δημοκρατική διαδικασία.

- **Τα ερωτήματα:** (α) πώς επιτυγχάνεται η χρυσή ισορροπία μεταξύ ιδιωτικού βίου, ελευθερίας έκφρασης και ασφάλειας; (β) πώς θα αντιμετωπίσουμε τις κυβερνο-απειλές: Κρατική ευθύνη; Ιδιωτικός τομέας; Διεθνείς συνεργασίες; (γ) στην προσπάθεια προστασίας της δημοκρατίας και της επαλήθευσης της πληροφορίας, ποιος θα ορίσει τους υπεύθυνους λήψης απόφασης, ποιος θα κρίνει τους κρίνοντες, ποιος θα αξιολογήσει τη διαδικασία;

- **Οι λύσεις:** (α) προφύλαξη – ο ρεαλιστικός στόχος είναι να καταστήσουμε ιδιαίτερα δύσκολη την παραβίαση των μέτρων ασφάλειας (β) αποτροπή – με τη δημιουργία ανθεκτικών υποδομών και αξιόπιστης τεχνολογίας μειώνουμε τα προσδοκόμενα οφέλη στους επιτιθέμενους (γ) πρόληψη – η «εκλογική κυβερνοασφάλεια» διασφαλίζει το ακέραιο της εμπιστοσύνης στην εκλογική διαδικασία (δ) πρωτοβουλία – η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να γίνει μέρος της λύσης – επένδυση στη δημιουργία κατάλληλων αλγορίθμων (δ) συνεργασία ιδιωτικού και δημόσιου τομέα – καλλιέργεια ενδιαφέροντος για ποιότητα και αξιοπιστία πληροφορίας.

- **Οι διεθνείς διαστάσεις:** (α) μετά τη ξηρά, τη θάλασσα, τον αέρα και το διάστημα, ο κυβερνοχώρος είναι η νεότερη και λιγότερο κατανοητή διάσταση του επιχειρησιακού πεδίου – το μόνο βέβαιο είναι ότι η υπεράσπισή του συνεπάγεται την προστασία της εθνικής κυριαρχίας και της δημοκρατίας (β) μέσω της αμφισβήτησης της εκλογικής διαδικασίας εξαιτίας κάποιας κυβερνοεπίθεσης ή κάποιας υπόνοιας νοθείας στο διαδίκτυο, πολώνεται το κλίμα, προκαλείται εσωτερική αστάθεια, ενδυναμώνονται τα ακραία κόμματα και κινδυνεύει να χαθεί το δημοκρατικό προνόμιο της ειρηνικής μεταβίβασης της εξουσίας – η «Αιχμηρή Ισχύς» (Sharp Power) είναι ένα πανίσχυρο μέσο αποσταθεροποίησης (γ) η πληροφορία είναι δύναμη, γι' αυτό η ανταλλαγή πληροφοριών ακόμα και μεταξύ συμμαχικών κρατών γίνεται με δυσκολία (δ) στον γεωπολιτικό ανταγωνισμό μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας, πέρα από την κυβερνοασφάλεια, η υπεράσπιση του αφηγήματος της κάθε πλευράς στα ειδησεογραφικά και κοινωνικά μέσα δικτύωσης αποτελεί ένα νέο πεδίο αντιπαράθεσης.

Για να δείτε όλους τους ομιλητές και για περισσότερες πληροφορίες πατήστε [ΕΛΩ](#)

Για να παρακολουθήσετε ολόκληρο το Συνέδριο βιντεοσκοπημένο πατήστε [ΕΛΩ](#)

Δρ Σπύρος Κατσούλας

Διδάσκων Διεθνών Σχέσεων & Στρατηγικής

Πανεπιστημίου Πειραιώς

Αθήνα, 10 Ιουνίου 2022